

AJUNTAMENT
D'ESPARREGUERA

Memòria política

Comissionat de Comunicació

1. Introducció

La comunicació de les administracions locals esdevenen una tasca de servei públic indiscutible. Aquest servei, dins de l'administració pública, fa referència a tota aquella activitat comunicativa vinculada a l'estructura que conforma el sector públic de l'àmbit municipal i es podria qualificar d'una sèrie d'intangibles propietat del conjunt de la ciutadania a la qual representa la institució. Les dues principals missions de la comunicació de l'ajuntament ens aporten llum per a comprendre el seu valor com a servei públic: per una banda, fer efectiu el dret a la informació com a pilar bàsic de la vida ciutadana del municipi; i, per l'altra, contribuir a establir control i fer seguiment de l'acció del govern, juntament amb els mitjans de comunicació i la resta de partits polítics restants a l'oposició. Així doncs, la comunicació de les administracions públiques exerceix un paper fonamental per aconseguir els principis de transparència i bon govern, ja que aquesta estableix els ponts necessaris perquè la ciutadania pugui exercir el seu dret d'accés al contingut i informació d'interès públic, alhora que possibilita que l'administració pugui transmetre de forma qualitativa i eficaç els seus serveis.

En línies generals, la Llei 29/2005 de publicitat i comunicació institucional, que cal aplicar en el pla estatal, és la que marca quines són les funcions de la comunicació d'institucions públiques. De forma resumida, cal destacar-ne les següents:

1. Promoure la difusió i el coneixement dels valors i dels principis constitucionals
2. Informar sobre els drets i obligacions de les administracions i de la ciutadania, així com el funcionament i les condicions d'accés i ús dels serveis públics
3. Informar de l'existència de processos electorals i consultes populars
4. Difondre contingut de disposicions jurídiques d'interès públic
5. Advertir de les mesures d'ordre o de seguretat pública quan afectin una pluralitat.
6. Anunciar mesures preventives de riscos o prevenció de danys de qualsevol naturalesa que afecti la ciutadania o al patrimoni
7. Donar suport a la inversió i l'economia del territori, així com fomentar les inversions estrangeres
8. Difondre les llengües i el patrimoni històric del territori estatal
9. Comunicar i anunciar actuacions públiques de rellevància i d'interès nacional

En àmbit autonòmic, la Llei 18/2000, de 29 de desembre, per la qual es regula la publicitat institucional també fa incís dels mateixos punts, precisant-ne alguns més.

D'acord amb les normatives citades, per tant, el Servei de Comunicació de l'Ajuntament d'Esparreguera assoleix les funcions bàsiques de les institucions públiques i té la principal missió de donar difusió a l'activitat i els serveis de l'administració local i de garantir la informació pública a través dels mitjans de comunicació municipals. El servei

integra les iniciatives de comunicació institucional, imatge corporativa i mitjans de comunicació públics. En l'àmbit de la comunicació institucional, es disposen de diversos canals, tant digitals com analògics, per tal de donar a conèixer a la ciutadania la gestió del consistori i els recursos i serveis que s'hi ofereixen. Alguns d'aquests canals de comunicació són la web municipal, les Xarxes Socials o les cartelleres de material gràfic *offline* i digitals.

Tant la comunicació institucional com els mitjans de comunicació públics parteixen de les premisses marcades en els articles 154 i 155 del Decret Legislatiu 2/2003, de 28 d'abril, mitjançant el qual s'aprova el Text refós de la Llei Municipal i de Règim local de Catalunya, que estableix que les corporacions locals **han de facilitar la informació més àmplia sobre la seva activitat i la participació de tots els ciutadans en la vida social**. Així mateix, el ple municipal de 18 de setembre de 2003 va aprovar l'adhesió dels mitjans de comunicació públics d'Esparreguera al *Decàleg de bones pràctiques en l'àmbit de la Comunicació Local* de 2003, realitzat per la Universitat Autònoma de Barcelona i el Col·legi de Periodistes:

1. Han d'actuar com a elements cohesionadors del municipi
2. Han d'informar d'una manera veraç, plural i transparent
3. Han de ser un referent informatiu per a la ciutadania
4. Han de fomentar el debat públic per a la participació democràtica
5. Han de promoure les activitats de la societat civil i l'associacionisme
6. Han d'evitar el partidisme i la manca de professionalitat
7. Han de despertar l'interès de la ciutadania
8. Han d'estar dotats dels recursos humans i tècnics necessaris
9. Han de funcionar a través d'òrgans de gestió participatius
10. S'han de gestionar ajustant-se a les possibilitats econòmiques de cada municipi

Finalment, i en una esfera més concreta, el Pla de Comunicació Municipal de l'Ajuntament d'Esparreguera de 2021, aprovat pel ple municipal el 20 de gener de 2021, concreta els següents objectius estratègics de la comunicació feta des del Servei de Comunicació:

1. Difondre informació municipal (de servei, de rendiment de comptes i actuacions fetes) i assegurar que aquesta arribi als seus destinataris.
2. Apropar l'administració a la ciutadania i facilitar la relació entre els administrats i l'Ajuntament.
3. Generar una imatge d'identitat local diferenciada a través de la promoció dels actius socials, culturals, patrimonials i turístics del municipi.
4. Promoure i donar suport a la participació ciutadana en els afers públics del municipi.
5. Cohesionar l'estructura interna de l'Ajuntament perquè aquesta esdevingui ambaixadora de l'activitat de l'ens municipal.

El mateix Pla ens revelava la necessitat de generar un espai de participació i connexió de les diverses esferes socials amb la comunicació municipal. Durant la fase de diagnosi d'aquest pla, es varen fer entrevistes a entitats socials, partits polítics i a la ciutadania en general i, segons recull aquesta diagnosi, les entitats socials d'Esparreguera tenen

objectius compartits amb l'Ajuntament pel que fa a la necessitat de donar a conèixer les seves activitats i donar suport a les iniciatives que es porten a terme per part de la ciutadania i les entitats o col·lectius socials. Així és com, segons es desprèn de l'enquesta feta a les entitats i associacions d'Esparreguera durant l'elaboració del Pla de Comunicació, la majoria d'elles identifiquen com a objectius principals de la comunicació de la seva entitat "aconseguir la participació de la ciutadania i donar a conèixer les activitats que organitzen" a més d'"aconseguir nous associats i associades". Alhora, una de les conclusions de l'estudi sobre hàbits i consum informatiu de la diagnosi apuntava que la major part de la població viu aliena a la informació relacionada amb l'administració local i habitualment no fa ús dels canals oficials de comunicació de l'Ajuntament. Aquesta necessitat genera una oportunitat per a poder establir un espai de participació i vinculació directa entre l'Ajuntament i la ciutadania i societat civil.

Paral·lelament, en les entrevistes mantingudes amb els representants dels diferents grups polítics presents al consistori es va posar de manifest la falta d'un ens consultiu de l'estil del Consell Municipal de la Comunicació, que actualment no està operatiu, i si bé varen coincidir en la necessitat de fer-hi participar professionals, referents i experts en comunicació, no hi va haver consens en la implicació i participació que haurien de tenir els i les representants de les diferents forces polítiques municipals.

D'altra banda, si bé de l'enquesta ciutadana feta a peu de carrer amb una mostra representativa de la població durant l'elaboració del Pla de Comunicació es desprèn el fet que, en termes generals, el debat públic i la participació ciutadana no atreuen la ciutadania, especialment els homes i el jovent, i en aquest àmbit existeix un clar repte per a l'administració local en termes d'atracció i vinculació amb la població, també és cert que, segons la mateixa enquesta, alguns dels aspectes que la ciutadania d'Esparreguera més valora de la comunicació de l'Ajuntament és "que se'ls permeti la participació i que puguin aportar les pròpies opinions". En la mateixa línia, preguntada per quins haurien de ser els objectius dels mitjans de comunicació de l'Ajuntament, la ciutadania d'Esparreguera manifesta clarament que un dels principals objectius dels mitjans locals hauria de ser "provocar debat públic i participació en qüestions que afecten a tots els veïns i veïnes".

La posada en marxa del Comissionat de Comunicació respon, doncs, a tot allò que el Pla de Comunicació ja recull pel que fa a l'articulació d'àmbits de participació i mecanismes de corresponsabilitat amb relació a la comunicació municipal. Tot i que al Pla de Comunicació Municipal es parla de "Consell de la Comunicació Municipal" i no de "Comissionat de Comunicació", queda palès que, per tot el que s'ha exposat referent al nou model de governança municipal, la necessitat d'involucració de la ciutadania en la comunicació pública municipal ha d'anar més enllà de l'articulació d'un òrgan consultiu i ha de fonamentar-se en la voluntat de cogovernar els afers del municipi i de fer partícip la ciutadania de les decisions que li afecten directament. Aquest és l'element diferenciador que ha d'aportar la creació del Comissionat de Comunicació.

El Pla de Comunicació Municipal ho resumeix molt bé a l'hora de definir el model de gestió dins l'àmbit de la comunicació de l'Ajuntament, on situa com una de les seves

premisses "dotar-se de la capacitat de facilitar la participació ciutadana en els processos de decisió sobre els canvis i el futur del municipi". Més en detall, s'assenyala que "la gestió eficaç dels recursos comunicatius és clau per a la divulgació de missatges que involucrin al major nombre de ciutadans i ciutadanes en el compromís per a la millora contínua i el desenvolupament del municipi. El Consell Municipal de Comunicació ha de tenir un paper destacat en aquest sentit i, al mateix temps, exercir de garant per a la pluralitat i la igualtat d'oportunitats en l'accés als mitjans de comunicació locals". Valgui aquesta afirmació substituint "Consell Municipal de Comunicació" per "Comissionat de Comunicació" donat el cas que en el moment d'aprovar el Pla de Comunicació -on es parla de Consell Municipal de la Comunicació- al mes de gener de 2021, encara no s'havia dictat el decret de modificació del cartipàs, al juliol de 2021, que preveu la creació del Comissionat de Comunicació.

La participació ciutadana en els afers públics ha avançat molt en els darrers anys, sobretot amb el desenvolupament de les TIC (pensem en totes les eines que possibiliten la participació directa com és l'exemple del portal decideix.esparreguera.cat), però cal anar més lluny. Hem de poder superar els models de participació tradicionals basats en la representativitat, com el Consell Municipal de Comunicació d'Esparreguera, i apostar per models més horitzontals i de participació directa com els Comissionats, òrgans proposats en el model governança municipal de l'Ajuntament d'Esparreguera descrita en la Memòria d'Alcaldia pel mandat 2019 -2023. Un repte que cal afrontar per aconseguir que la ciutadania i les entitats socials siguin participants de la comunicació municipal, per tal que aquesta esdevingui realment un servei públic, representant la pluralitat social i lliure d'ingerències polítiques i interessos privats.

És així com, recollides les demandes de la ciutadania i dels representants de l'administració local d'Esparreguera a través de la diagnosi feta per a l'elaboració del pla de Comunicació Municipal, i tenint en compte el nou model de governança desplegat al llarg del present mandat basat en la participació i la corresponsabilitat, es fa necessari l'impuls del Comissionat de Comunicació com a òrgan de participació directa en l'àmbit de la comunicació municipal. Un òrgan que ha de complir un rol més enllà de la seva activitat merament consultiva i ha de fonamentar-se en la voluntat de cogovernar els afers del municipi i de fer partícip la ciutadania de les decisions que l'afecten directament en l'àmbit de la informació i la comunicació. El Comissionat de Comunicació, com a òrgan resultant del nou model de governança municipal, ha d'aportar dinàmiques d'apoderament de la ciutadania per a que aquesta participi activament d'un treball col·laboratiu amb l'administració local per a dur a terme, també, les seves polítiques de comunicació. Aquest és l'element diferenciador que ha d'aportar la creació del Comissionat de Comunicació.

2. Antecedents

Els antecedents de participació ciutadana en aquest àmbit se situen en el Consell Municipal de Comunicació aprovat pel Ple Municipal de l'Ajuntament del 18 de juliol de 2002 i que en el seu reglament de règim intern, aprovat definitivament el 15 de maig de 2003, estipula les funcions de participació, de consulta, de promoció i de supervisió.

Aquest òrgan agrupava en la seva composició una persona representant de les associacions de veïns, una persona representant de les entitats socioculturals, una persona representant de les entitats esportives, una persona treballadora de Ràdio Esparreguera, 4 persones especialitzades en comunicació i un representant de cada grup polític present al consistori. Aquest model basat en la representativitat proposa un únic espai de debat i presa de decisions, el qual atorga molt poder en l'àmbit polític i tècnic.

El nou model de governança municipal de l'Ajuntament d'Esparreguera descrita en la Memòria d'Alcaldia pel mandat 2019 -2023, aprovada el 25 de juny de 2019 mitjançant Decret d'Alcaldia 1653, dissenya una governança social i intel·ligent que s'organitzaria en tres dimensions: governança derivada de l'organigrama polític, que és l'Ajuntament nuclear o central; governança per comissionats i projectes; i governança als barris. Dins de la governança per comissionats i projectes, ja s'han impulsat i posat en funcionament els comissionats de cultura i esports, i en el marc del projecte de definició de l'Agenda Urbana d'Esparreguera ja ha començat a funcionar el comissionat de barris.

La proposta del Comissionat de Comunicació pretén englobar diversos àmbits temàtics específics de la comunicació municipal, incloent els mitjans de comunicació públics, i que aquest òrgan assumís funcions pròpies de nivells organitzatius superiors. Per tant, dotar de la mateixa prioritats política al comissionat que els àmbits associats a les regidories i ser contingent en funció dels problemes socials i les prioritats polítiques en matèria comunicativa. Com ja s'ha fet referència anteriorment, aquest òrgan hauria d'esdevenir l'eina per assolir que la ciutadania i les entitats socials s'impliquin i participin de les polítiques públiques en matèria de comunicació municipal.

Finalment, cal remarcar que les conclusions de l'estudi sobre hàbits i consum informatiu de la ciutadania d'Esparreguera i la diagnosi feta en el Pla de Comunicació Municipal de 2021 apunten, com ja s'ha comentat extensament, que hi ha una necessitat de generar un espai de vinculació, participació directa i debat entorn la comunicació municipal i els mitjans de comunicació locals. Aquest és un argument més, per tant, per a propulsar la creació d'un òrgan de participació i relació directa amb la població per a millorar la comunicació que es fa des de l'administració local, fent una escolta activa de les necessitats i demandes. En aquest sentit, el decret de l'Alcaldia 2442 del 9 de juliol de 2021 i el Decret 2466 del 14 de juliol de 2021, van aprovar la creació d'un Comissionat de Comunicació a efectes de consolidar el desenvolupament de la comunicació municipal en els propers anys de mandat. El Comissionat de Comunicació ha d'articular-se a partir del 2023 i serà, sens dubte, un amplificador i retroalimentador de les demandes i necessitats ciutadanes envers la comunicació feta per i des de l'Ajuntament. Una oportunitat que no podem deixar escapar si volem fer de la comunicació una eina de connexió amb la ciutadania i alhora generar un servei públic amb més participació de la societat.

Atesos els antecedents, tenint en compte que el Consell Municipal de Comunicació resta inactiu des del 2015 i des d'aleshores no s'ha tornat a convocar, es proposa la derogació d'aquest òrgan amb l'objectiu de caminar cap a un model més horitzontal i amb més participació, com el que promou el Comissionat de Comunicació.

3. Àmbits d'actuació i objectius del Comissionat

El Comissionat de Comunicació és un òrgan consultiu en l'àmbit de la comunicació, constituït amb l'objectiu de fomentar la participació i la interacció de la ciutadania amb la comunicació pública municipal i facilitar la cogestió en aquest àmbit, tot vetllant per la pluralitat i la independència dels mitjans de comunicació municipals. Per tant, la creació d'aquest espai serà essencial per a disposar d'eines que canalitzin la participació ciutadana en aquest àmbit.

Els principals objectius del Comissionat de Comunicació són:

- Garantir la participació de la ciutadania en el debat i control de la comunicació pública en l'àmbit municipal.
- Vetllar per la pluralitat, independència i neutralitat política, social i cultural de la comunicació institucional i els mitjans de comunicació municipals, així com per una comunicació no discriminatòria.
- Analitzar la situació mediàtica d'Esparreguera i plantejar noves propostes que fomentin la participació ciutadana en els mitjans de comunicació públics.

Es proposen una sèrie d'àmbits d'actuació en matèria comunicativa que s'adoptaran com a funcions del Comissionat de Comunicació:

- **Desplegament del Pla de Comunicació Municipal:** donar suport en el desplegament del Pla de Comunicació Municipal de 2021 i debatre sobre les necessitats dels mitjans de comunicació locals al municipi d'Esparreguera.
- **Fomentar la participació i la iniciativa social:** donar suport i formular propostes en matèria de comunicació i d'informació municipal; coordinar activitats i actuacions d'aquelles institucions i entitats que ho desitgin; possibilitar i obrir camps de relació, de contactes i activitats per a col·lectius específics (joves, gent gran, dones, persones amb diversitat funcional, comunitat educativa, associacions i entitats culturals, etc.) en els mitjans de comunicació públics; i apropar els mitjans de comunicació als diversos agents social del municipi.
- **Fer control i seguiment de la qualitat comunicativa:** establir mecanismes de regulació i millores per garantir la no discriminació, la pluralitat i la independència de la comunicació en l'àmbit municipal; promoure la inclusió de la perspectiva de gènere en l'àmbit comunicatiu; vetllar per l'ús de la llengua catalana com a llengua vehicular en els mitjans de comunicació municipals; supervisar els mitjans de comunicació municipals i les seves bones pràctiques; i garantir la professionalitat i la qualitat dels continguts dels mitjans de comunicació municipals, així com aquests disposin dels recursos tècnics, humans i econòmics necessaris.

Aquests àmbits constitueixen una mera proposta inicial de treball i que hi haurà altres matèries que poden sorgir dins d'aquest òrgan, les quals seran, si es considera oportú, incloses en les funcions del present Comissionat de Comunicació. De la mateixa manera,

també es podrà prescindir d'alguna d'aquestes funcions detallades, sempre que es consideri oportú. Per tant, remarcar que la capacitat per a incorporar més funcions o prescindir-ne d'algunes ha de ser i serà constantment oberta.

4. Proposta d'organització

El present Comissionat estaria conformat per quatre dimensions:

1. Política: l'Ajuntament, en tant que impulsor polític d'aquest comissionat i de les iniciatives que aquest persegueix, tindrà un paper clau com a coordinador i impulsor. La presidència del Comissionat de Comunicació recaurà sobre el Regidor de Comunicació i responsable de Governança per Comissionats, l'Alcaldia, que exercirà les funcions de vincle entre totes les àrees, garantint la cooperació necessària entre les mateixes.

Hi participarà, quan sigui necessari, la Regidoria de Bon Govern, entenent la necessitat d'una cooperació interdisciplinari i fluida. Per una altra banda, s'atribueix un paper actiu a tots els grups polítics municipals (tant els integrants de l'equip de govern com els de l'oposició), i així es contempla en l'establiment d'un punt regular a l'ordre del dia de la Comissió de Presidència i Bon Govern. Tot això, sens perjudici d'altres fórmules de participació política que es considerin adients d'establir a mesura que es desenvolupin les tasques de funcionament del Comissionat.

2. Tècnica: formada pel personal tècnic de l'Ajuntament especialitzat en les matèries objecte del Comissionat de Comunicació o personal representant d'organitzacions especialitzades en l'àmbit de la comunicació. Tindrà com a missió l'estudi de la viabilitat tècnica, jurídica i econòmica de les propostes sorgides en el sí de l'òrgan, així com el control qualitatiu de les propostes generades.

En aquest àmbit, es preveu la creació d'un conveni de col·laboració amb l'Institut de la Comunicació associat a la Universitat Autònoma de Barcelona (InCom-UAB), per tal que pugui assessorar a nivell qualitatiu i metodològic el Comissionat, sempre que aquest ho requereixi. Una de les finalitats de l'InCom, segons estableix el seu reglament, és la prestació de serveis avançats en comunicació, amb una atenció preferent per les innovacions i, en general, pels nous reptes que representa la comunicació i la participació en els processos d'avaluació de la qualitat institucional i promoure la millora de la qualitat de les seves activitats.

L'àrea tècnica també contempla emprar, sempre que es requereixi, els serveis tècnics i formatius d'organismes públics i privats especialitzats en l'àmbit de la comunicació (Consell de l'Audiovisual de Catalunya, Col·legi de Periodistes de Catalunya, Serveis d'assessorament a les entitats locals de la Diputació de Barcelona, etc.).

3. Social: estarà conformada pels agents socials (entesos com aquelles organitzacions que representen els interessos d'un col·lectiu subjecte de l'activitat social) amb representació dels sectors econòmic, cultural, educatiu, esportiu i veïnal. Per tant, en aquesta dimensió hi seran presents entitats, associacions o institucions representatives de l'organització social, ja sigui en el sector econòmic, esportiu, educatiu, cultural o veïnal

(associacions de veïns, entitats esportives, entitats socioculturals, associació de comerciants, entitats juvenils...). Donat el caire participatiu d'aquesta dimensió, en seran membres tots els agents socials que, ja sigui per requeriment de la presidència com per voluntat pròpia, lliurement ofereixin la seva cooperació, decidint en cada cas el període, l'àmbit concret i la intensitat de la seva participació.

4. Ciutadana: el conjunt de la ciutadania d'Esparreguera tindrà la seva representació en aquest espai. La consulta, valoració i opinió sobre el contingut del Comissionat i la ratificació de les conclusions del mateix en matèries concretes, seran les funcions atribuïdes en aquesta dimensió.

Es disposaran de dues eines de participació principals, que seran presencial i digital respectivament; d'una banda, participaran en els Fòrums que organitzi el Comissionat, on es donarà compte dels aspectes treballats i de les conclusions i fites assolides; d'altra banda, al portal municipal Esparreguera Decideix (<http://decideix.esparreguera.cat>) hi trobaran una eina d'opinió, control i fiscalització constant, doncs s'hi publicaran les actes de les reunions, el calendari de sessions, els estudis i/o documents que es desenvolupin dins del Comissionat, i quan sigui oportú, diverses consultes ciutadanes i fòrums de participació oberta.

Finalment, les conclusions i resultats que s'obtinguin dels treballs realitzats pel Comissionat es posaran a disposició dels òrgans competents de l'Ajuntament perquè materialitzin, si s'escau, les actuacions públiques que permetin la implementació de les propostes dissenyades per aquest Comissionat.

5. Conclusió

La comunicació municipal, entesa com a servei públic, és un element transversal que interpel·la constantment a la ciutadania, establint un vincle amb l'administració. Quan parlem de corresponsabilitat i de generar més espais per poder incidir en les polítiques públiques, també hem de poder obrir aquest servei públic a la ciutadania. Per tant, la participació ciutadana i els nous models de governança han de tenir afectació en la comunicació realitzada des de les institucions públiques.

Com ha quedat palès en aquest document, el present comissionat vol ser una eina activa perquè la ciutadania i els diversos agents socials puguin ser corresponsables de les polítiques públiques entorn la comunicació municipal, així com poder participar dels mitjans de comunicació municipals i de les campanyes que incideixen en la representativitat, identificació i comunicació de la vila d'Esparreguera.

Eduard Rivas Mateo,
Alcalde d'Esparreguera